

گزارش يك مورد بیماری دیستوماتوز کبدي در انسان

دکتر حیدر اعینی * دکتر ابوالحسن طلوعی **

آلودگی در انسان مشاهده نموده که دو مورد آن دیکروسولیوم دندریتیکوم و بقیه فاسیولایفانتیکا بوده است .
فتاحی در سال ۱۳۴۷ ضمن مطالعه درباره انوزینوفیلی در مناطق ساحلی بحر خزر ۱۸ مورد آلودگی نزد انسان گزارش کرده است .

فرید در سال ۱۳۵۰ سه مورد از منطقه اصفهان و در همین سال خنجی و همکاران (۱۹۷۱) يك مورد و محسنین و ابراهیمی (۱۹۶۹) يك مورد و مجیدی آهی (۱۹۵۹) يك مورد از تهران گزارش نموده اند، يك مورد آلودگی در تیروئید را عدل و صدیقی (۱۹۵۶) از تهران گزارش نموده اند .

مورد جدید

بیمار خانم فـكـ ۵۰ ساله ساکن تهران خانه دار که مدت پنج سال ناراحتی گوارشی (نفخ شکم و گاهی درد) داشته تحت رژیم غذایی بوده و از خوردن سبزیجات خام در طول این مدت خودداری میکرده است. در طول یکسال اخیر چهار بار دچار درد شدید در ناحیه هیپوکندر راست شده اغلب تهوع و استفراغ داشته است. درمانهای سمپتوماتیک تأثیر چندانی در بهبودی بیماری نداشته است، کبد بیمار قدری بزرگتر از طبیعی و از حد دنده‌ها تجاوز کرده و در فشار قدری دردناک می‌باشد .

بیمار چهار سال پیش به گنبد کوس و سال گذشته به مشهد و دوماه قبل از بستری شدن به بندر پهلوی و ساری مسافرت نموده است .

علائم پاراکلمینیک - در رادیوگرافی از مجاری صفراوی

دیستوماتوز کبدي : آلودگی ویژه دامها به یکی از انواع ترما تودها میباشد که بطور اتفاقی در نتیجه عدم رعایت اصول بهداشت در مصرف سبزیجات خام در انسان نیز دیده میشود .

عامل بیماری کرمی است بنام «دوو» یا کپلک که از شاخه کرمهای پهنی بنام Plathelminthe و کلاس Trematode و دارای میزبان واسطی از انواع حلزون میباشد . لاروانگل بصورت متاسرکر از راه دهان وارد معده و روده شده و لارو آزاد شده و وارد جریان خون میشود و سپس کرم بالغ در مجاری صفراوی مستقر میگردد. استقرار کرم بالغ در سایر اندامها مثل ریه و بافت همبند و عضلات و غده تیروئید نیز مشاهده شده است. [۳]

طول عمر کرم بالغ در انسان ۱۳-۹ سال تخمین زده میشود و احتمالاً اغلب این کرمها در طول یکسال اول آلودگی از بین میروند. [۱]

سوابق مطالعاتی در ایران

بررسیهایی که دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی در زمینه دیستوماتوز کبدي بعمل آورده است بقرار زیر میباشد :

آلودگی دامها در گیلان ۲۱٫۵ درصد و در مازندران ۱۲ درصد، در دزفول ۳۱ درصد و در تهران طبق گزارش کشتار-گاه تهران ۲۷ درصد بوده است .

از نظر آلودگی انسان، سهرابی و همکاران طی مطالعاتی که در سال ۱۳۴۶ در نواحی سواحل بحر خزر انجام دادند ۱۱ مورد

* - جراح عمومی بیمارستان آریا

* - گروه اپیدمیولوژی و بائوبیولوژی دانشکده بهداشت

اطمینان از نظر وجود انگل پس از مرخص شدن همه هفته به مدت یک ماه آزمایش مدفوع از نظر تخم انگل بعمل آمده و همه منفی بوده است.

بحث

مطالعاتی که در زمینه بیماری دیستوماتوز کبدی در ایران توسط دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی در مناطق مختلف کشور بعمل آمده نشان میدهد که آلودگی دامها به این بیماری زیاد و شیوع آن نیز نزد انسان قابل توجه است و حداکثر آلودگی در مناطق سواحل بحر خزر و بلوچستان و خوزستان بوده است. متأسفانه از نظر اپیدمیولوژی این بیماری، مطالعات زیادی انجام نگرفته و هنوز نکات تاریکی از نظر اپیدمیولوژی بیماری نزد انسان موجود است و اکثر آموارد بیماری روی تخت عمل جراحی تشخیص داده و موارد خفیف بیماری شناخته نمیشود. مطالعات انستیتو تحقیقات بهداشتی با آزمایشهای مدفوع و رژیم بدون جگر مؤید این امر میباشد و جادارد توجه پزشکان و مسئولین طب پیشگیری را نسبت به این مسئله جلب نماید.

علائم اتساع مجاری صفراوی (کولدوک) مشاهده گردید. در آزمایش خون ائوزینوفیلی (۲۸ درصد) و مختصری کم خونی داشته است.

بیمار در فروردین ماه ۱۳۵۰ تحت عمل جراحی قرار گرفت، مجرای کولدوک باز شد جدار کولدوک نیم سانتی متر ضخامت داشت و داخل آن جوانه های التهابی فراوانی مشاهده گردید. در ضمن تعداد ۹ عدد کرم فاسیولا هپاتیکا مشاهده گردید که بوسیله پنس خارج گردید. دریچه اودی (Oddi) بعلت التهاب مزمن تنگ شده بود و بابوژی فلزی گشاد شد و پس از گذاشتن سوند T در مجرای کولدوک و درن در فضای شکم جدار دوخته شد. در رادیوگرافی پس از عمل جراحی دریچه اودی باز بوده و ماده حاجب به آسانی وارد دوازدهه گردید. ضمناً صفراوی خارج شده مرتباً از نظر تخم انگل آزمایش شده و منفی بوده است. بیمار پس از ۱۲ روز مرخص گردید حال بیمار خوب و تمام نارسا احتیهای گوارشی سابق مرتفع شده بود و جهت

REFERENCES

- 1- Majidi - Ahi, H. Two cases of cholecystitis with Fasciola hepatica in Iran. Theses No. 3252. School of Medicine of Tehran University, Tehran, 1959.
- 2- Adle, Y. and Sadigh - A case of Fasciola hepatica in Thyroid gland. *J. of Medical School of Tehran*, 13: 592-593, 1959.
- 3- Farid, H., Human Infection with Fasciola hepatica and Dicrocoelium dendriticum in Isfahan Area, central Iran. *The J. of Parasitology*, 57: 1, 1971.
- 4- Hanjani, A., Arfaa, F., A case of cholecystitis with Fasciola hepatica. *J. Acta. Medica.*, In press, 1971.
- 5- Mohsenin, H. and Ebrahimi M.A., Human Fascioliasis in Iran Report of a case with Fasciola hepatica in Biliary Ducts, *Bull. Soc. Path. Exot.*, 5: 871-874, 1969.
- ۶ - دکتر سهرابی، بیماریهای مشترک انسان و دام پزشکی در خدمت بهداشت عمومی، سومین کنفرانس دام پزشکی ایران - نشریه، ات ۱۶۷۹ سال ۱۳۴۸.
- ۷ - سید نصرالله فتاحی، بررسی ائوزینوفیلی در شمال ایران - پایان نامه شماره ۱۵۲۷ دانشکده داروسازی ۴۷ - ۱۳۴۶
- ۸ - دکتر سبکیار، نشریه شماره ۱ - پ ۶۰۶۹/۲۰ انستیتو تحقیقات بهداشتی سال ۱۳۴۱.
- ۹ - دکتر سبکیار، انتشار جغرافیائی فاسیولا هپاتیکا، نامه دانشکده پزشکی سال هفدهم - شماره سوم صفحه ۲۵۱ سال ۱۳۳۸